

MUHASEBE BİLGİ KALİTESİNİN ÖLÇÜMÜNDE KULLANILAN YAKLAŞIMLAR VE BİR LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Approaches Used To Measure The Quality Of Accounting Information And A Literature Review

Öğr. Gör. Dr. Servet SAY¹

Cite As: Say, S. (2021). "Muhasebe Bilgi Kalitesinin Ölçümünde Kullanılan Yaklaşımlar Ve Bir Literatür Değerlendirmesi", International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, (e-ISSN:2587-2168), Vol:7, Issue:36; pp:1076-1084

ÖZET

İşletmeler tarafından açıklanan muhasebe bilgileri eğer gerçeği yansıtıyor ve yüksek kalitede ise kullanıcıların sağlıklı kararlar almasını kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple, iç ve dış bilgi kullanıcıları muhasebe bilgilerinin kalitesiyle ilgilenmektedir. Buradan hareketle çalışmanın temel amacı muhasebe bilgi kalitesi kavramını teorik olarak incelemek, muhasebe bilgi kalitesinin ölçümünde kullanılan yaklaşımları değerlendirmek ve bir literatür değerlendirmesi yapmaktır. Bu temel amaç doğrultusunda öncelikle çalışmanın birinci bölümünde muhasebe bilgi kalitesi tanımlanmakta ve kapsamı ortaya konulmaktadır. Daha sonra muhasebe bilgi kalitesi ölçümüne ilişkin yaklaşımlar başlıklar halinde sıralanmaktadır. Son olarak ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışmalar incelenerek bir literatür değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Bilgi Sistemi, Bilgi Kalitesi, Muhasebe Bilgi Kalitesi

ABSTRACT

If the accounting informations disclosed by businesses reflects the truth and is of high quality, it facilitates users to make sound decisions. For this reason, internal and external information users are concerned with the quality of accounting information. From this point of view, the main purpose of the study is to examine the concept of accounting information quality theoretically, to evaluate the approaches used in the measurement of accounting information quality and to make a literature review. In line with this main purpose, first of all, in the first part of the study, the accounting information quality is defined and its scope is revealed. Then, approaches to accounting information quality measurement are listed under headings. Finally, a literature review is made by examining the studies in the national and international literature.

Keywords: Accounting Information System, Information Quality, Accounting Information Quality

1.GİRİŞ

Küresel rekabet ortamında yaşanan ekonomik ve teknolojik gelişmeler, işletmelerin kurumsal yapılarını ve faaliyette oldukları alanları etkilemektedir. Sürekli gelişen ve değişen bu ortamda işletmelerin faaliyetlerini etkin bir şekilde sürdürebilmeleri için kaliteli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Rekabet üstünlüğü sağlamada kaliteli bilgi, işletmenin başarısı açısından önem arz etmektedir. Muhasebe de işletmenin dili olarak ifade edildiğinden muhasebe bilgi sistemi içerisinde üretilen kaliteli bilgi, işletme faaliyetlerinin yürütülmesi ve gelecekte işletme ile ilgili alınacak kararların alınmasında büyük pay sahibidir. Bu bağlamda muhasebe bilgi sisteminin temel amacının, kullanıcılara karar verme sürecinde yardımcı olacak kaliteli bilgilerin sağlanması olduğu söylenebilir. Muhasebe bilgi sistemi içerisinde oluşturulan bilgiler, belli dönemlerde finansal raporlar yardımıyla kullanıcılara ulaştırılır. Finansal raporlar, işletmelerin iç ve dış çevresi (yöneticiler, çalışanlar, kreditorler, yatırımcılar, analistler, devlet vb.) olmak üzere geniş bir kullanıcı kitlesine sahiptir. Ülkemizde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)'ın yayımladığı muhasebe ve finansal raporlama standartları (IAS/IFRS), Türkçeye çevrilerek TMS/IFRS adı altında yayımlanmıştır. 2011 yılında ise Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK) kurulmuş ve TMSK'nın yerini almıştır. Yine KGGK tarafından yayınlanan Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve'ye göre finansal raporlamanın amacı, mevcut ve potansiyel yatırımcılara, borç verenlere ve kredi veren diğer taraflara, işletmeye kaynak sağlama kararlarını verirken faydalı olacak finansal bilgiyi sağlamak şeklinde ifade edilmiştir. Muhasebe bilgisi kalitesi üzerinde etkili olan çok sayıda faktör (ekonomik faktörler, kurumsal faktörler ve işletmeye özgü faktörler) bulunmaktadır.

Literatürde muhasebe bilgisi kalitesini farklı açılardan ele alarak inceleyen birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Buradan hareketle bu çalışmanın amacı muhasebe bilgi kalitesi kavramını teorik olarak incelemek, muhasebe bilgi kalitesinin ölçümünde kullanılan yaklaşımları değerlendirmek ve bir literatür değerlendirmesi yapmaktır. Öncelikle çalışmanın birinci bölümünde muhasebe bilgi kalitesi tanımlanmakta

¹ Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü Konya/Türkiye

ve kapsamı ortaya konulmaktadır. Daha sonra muhasebe bilgi kalitesi ölçümüne ilişkin yaklaşımlar başlıklar halinde sıralanmaktadır. Son olarak ulusal ve uluslararası literatürde yer alan çalışmalar incelenerek bir literatür değerlendirilmesi yapılmaktadır.

2.MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Bir kavram olarak sistem her şeyden önce, yönetimle ilgili düşünüş biçimidir. Sistem kavramının benimsenmesi ile yönetim, gerek karmaşık sorunların niteliklerini ve karakterini görebilmek ve gerekse sözkonusu sorunları bu yolla kendi öğelerine ayırarak kolayca çözümlenmek olanağına sahip olmaktadır. Sistem, birbiri ile ilişkili pek çok öğenin yoğunlaşarak oluşturduğu uyumlu ve düzenli bir bütünlüktür. Sistem düzenli ve uyumlu çalıştığı sürece amaca hizmet etmektedir. Dolayısıyla aynı man tük muhasebe sistemi için de geçerlidir. Muhasebe sisteminin uyumlu ve düzenli çalışması, onu oluşturan öğelerin iyi hazırlanmış olmasını gerektirir. Sistemi oluşturan bu öğeler, özellikle genel muhasebe, maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi arasında sağlıklı bir iletişim kurabildikleri sürece uyumlu ve düzenli bir bütünlükten söz edilebilir. Günümüz işletmelerinin yapı, amaç ve işlevlerindeki farklılıklar göz önüne alındığında, mevcut sistemlerin etkinlik kavramlarının da aynı ölçüde farklılıklar göstermesi doğaldır. Bununla birlikte, genel anlamda bir sistemin etkinliği, bireysel öğelerin etkinliğine, sistemi oluşturan öğeler arasındaki iletişimin etkinliğine, tüm öğelerin değişen koşullara uyum sağlayabilmelerine bağlıdır. Öyle ki bir işletmenin başarısı, ekonomik deyimlerle dile getirilmekten çok, saptanmış amaçlara ulaşma derecesinin ölçülmesi ile değerlendirilir. Bu değerlendirmede, kuşkusuz ki işletmelerin yarattıkları etkinlikle rin rolü büyüktür. Etkinliğin değerlendirilebilmesinde ise bir geçerlilik diğeri de yeterlilik (rasyonellik, verimlilik) olan iki ilkedden söz edilebilir (Karacan, 2009: 12-13).

İşletmenin niteliğine göre organize olmuş bir muhasebe, yönetime etkin bir şekilde yararlı olabilir. Çünkü muhasebe (Sevilengül, 2011: 11) :

- Bilgi aracıdır: Geçmiş bilgileri kaydederek yazılı bellek oluşturma görevini yerine getirir
- Kontrol aracıdır: Bütçe ve standartlarla gerçekleştirmeleri karşılaştırıp sapmaları ve bunların nedenlerini ortaya çıkarır
- Öngörme aracıdır: Ürettiği bilgiler ile geleceğe ait tahminlerde bulunmaya ve planlamaya yardımcı olur.

Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin yönetsel olarak önemli ve en faydalı bilgilerini üreten bir merkezdir. Muhasebe bilgi sisteminde üretilen bilginin, işletme faaliyetlerinin etkili bir biçimde sürdürülmesinde ve işletmeyle ilgili doğru ve yerinde kararlar verilmesinde etkisi büyüktür. Bu nedenle muhasebe bilgi sistemi şirket yöneticileri, ortakları ve üçüncü kişiler için doğru, şeffaf, kaliteli, tutarlı ve sürekli bilgiler oluşturmaktadır (Özdemir ve Köroğlu 2017: 469).

İşletme yöneticileri planlama ve kontrol süreçlerinin üretim, pazarlama, araştırma- geliştirme, muhasebe, insan kaynakları, finans, vb.'nden sağlanacak bilgilerle desteklenmesini önemserler. Yöneticilerin planlama ve kontrol amaçlı çalışmalarında muhasebe bilgi sistemine önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. İşletmelerin kısa ve uzun vadeli hedeflerine ulaşmasında rasyonel karar almanın etkisinin daha güçlü bir şekilde hissedildiği günümüzde, geçmişte işletmede meydana gelen mali nitelikli olayları kaydetme işlevi ile ön plana çıkan muhasebe bilgi sistemi, hızlı ve isabetli karar alma için vazgeçilmez koşul olan kaliteli bilgileri zamanında sunma ve yönetsel karar süreçlerinde daha etkin olma sorumluluğu ile karşı karşıyadır. İşletme yöneticileri muhasebe bilgi sistemini yönetsel etkinlik ve başarının vazgeçilmez unsuru olarak kabul etseler de muhasebe bilgi sistemi, stratejik öneme sahip uzun vadeli kararların alınmasında yetersiz kalabilmekte, muhasebe raporlarındaki bilgilerin rutin kararlara yönelik destek sağladığı bilinmektedir (Alagöz vd., 2013: 28).

Genel olarak bilgi sistemleri muhasebe bilgi sistemleri ve yönetim bilgi sistemleri olmak üzere ikiye ayrılır. Yönetim sürecinin birincil fonksiyonu planlama sürecidir ve bu sürecin başarılı olabilmesi işletmelerin kaliteli ve hızlı çalışma özellikli bilgi sistemlerine sahip olmasına bağlıdır. Muhasebe bilgi sistemleri, bilgi kullanıcılarının ihtiyaç duydukları mali nitelikli işlem ve olaylara ait verilerin belirlendikten sonraki süreçleri kapsar. Muhasebe bilgi sistemi, bu işlemlerin tekrar kullanılmak üzere kaydedilmesiyle başlayan, tekrar izlenmek üzere doğru ve güvenilir bir şekilde saklanmasını sağlayan, bir takım analizler yardımıyla bilgi ve raporlara dönüştüren, tüm mali süreçleri zamanında kontrol edebilme imkânları sunan sistemin adıdır (Ala vd., 2016: 144).

Muhasebe bilgi sistem, bilgi kullanıcıları açısından finansal muhasebe sistemi ve yönetim muhasebesi sistemi olmak üzere ikiye ayrılır. Finansal Muhasebe Sistemi işletme dışında bulunan ve işletme ile ilgili bilgilere ihtiyaç duyan kişi ve kuru luşların bilgi ihtiyaçları finansal muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanır. İşletme dışında bulunan kişi ve kuruluşların bilgi ihtiyacının karşılanmasında, bilanço ve gelir tablosu gibi temel finansal tablolar ile, fon akım tabloları, kar dağıtım tablosu, özkaynak değişim tablosu gibi ek finansal tablolar kullanılır. Finansal muhasebe tarafından sağlanan bilgiler yalnız işletme dışında bulunan kişi ve kuruluşların değil, aynı zamanda işletme içi bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını da karşılar. Yönetim Muhasebesi Sistemi, genel muhasebe bilgi sisteminin işletme dışındaki farklı nitelikte bilgi ihtiyacı içerisinde olan bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması ve bu özelliğinden dolayı raporların genele ilişkin bilgiler içermesi bu bilgi sisteminin üretmiş olduğu raporların işletme içi bilgi kullanıcılarına karar almada sağlayacağı faydayı minimum düzeye indirmektedir. İşletme içi bilgi kullanıcılarının karar alma sıklığı, karar alma için ihtiyaç duydukları bilgilerin genelden çok ayrıntıları içermesi ve alınacak kararların çeşitliliği ve karar almada geleceğe ilişkin bir takım verilere ihtiyaç duyulmasından dolayı genel muhasebe bilgi sisteminden elde edilen raporlar yetersiz kalmaktadır. Bu noktada, işletme yöneticilerinin sağlıklı ve süratli bir şekilde karar almalarını sağlamaya yönelik olarak bilgiler üreten bir bilgi sistemi olarak Yönetim Muhasebesi Bilgi Sistemi ortaya çıkmaktadır. Yönetim muhasebesi bilgi sistemi, işletme yönetiminin planlama ve kontrol faaliyetlerinde kullanacağı bilgileri üreten ve bu amaçla gerçekleştirdiği çalışmalar sonucunda üretmiş olduğu bilgileri tek kullanıcı durumunda olan yöneticilere ileten alt bilgi sistemidir (Atabey vd., 2021: 9).

Finansal tabloların, bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılayacak kapsam ve nitelikte olması gerekir. Finansal muhasebe bu görevini yerine getirirken finansal muhasebe sisteminin temel yapısını oluşturan muhasebenin temel kavramları ve genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uygun hareket edilmesi gerekir.

Literatürde muhasebe bilgi sistemine ait birden fazla tanıma rastlamak mümkündür. Bu tanımlara bakıldığında muhasebe bilgi sisteminin, işletme içi ve işletme dışı finansal bilgi kullanıcılarına, işletme çalışmalarının doğru bir biçimde sürdürülerek, planlanması ve denetlenmesi amacıyla gereken bilgileri sunan bir bilgi sistemi olduğu göze çarpmaktadır (Yıldız ve Ceran 2018: 114).

Muhasebe bilgi sistemleri gelişen teknolojiden, ulusal ve uluslararası muhasebe düzenlemelerinden önemli ölçüde etkilenmektedir. Sistem, faaliyetlerin etkin olarak yürütülmesi için bu değişikliklere uyum sağlayabilmelidir. Muhasebe bilgi sistemlerinde bilgi teknolojileri yoğun olarak kullanılmaktadır (Demir, 2010: 147). Bu nedenle muhasebe bilgi sistemleri için uygun sistem ve paketlere sahip olunması ve sistemin aşağıdaki bileşenleri içermesi önemlidir (Xu vd., 2002: 280).

- Sistem modern olmalı, yeni teknolojiye uyum sağlamalıdır.
- Sistem sezgisel ve kolay kullanıma sahip olmalıdır.
- İnsanların izleyeceği uygun ve yeterli belgeye (dokümantasyon) sahip olmalıdır.
- Otomatik bir şekilde mümkün olduğu kadar çok verinin onaylanarak gerçekleştirilmesini (işletme kurallarına vb. dayanarak) sağlamalıdır.
- Sistem istikrarlı olmalıdır.
- Değişiklik/yükseltme işlemleri kolay olarak yapılabilmelidir.

Organizasyondaki çeşitli faaliyetlere bilgi sağlayan muhasebe bilgi sisteminin amaçları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Atmaca ve Akar 2016: 148):

- Organizasyonda dağıtılacak kaynaklara yönelik kararların verilmesi,
- Uzun vadeli planlar oluşturma ve bu planlara yönelik düzenlemeler yapma,
- Organizasyon çalışmalarına yönelik finansal planlama ve kontrol,
- Yasal olarak ihtiyaç duyulan mali nitelikteki bilgileri oluşturma ve kullanıcılara ulaştırma,
- Yapılan çalışmaların performansını değerlendirme ve ölçme.

3. MUHASEBE BİLGİ KALİTESİ

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki en önemli farklardan bir tanesi kaliteli bilgi üretme ve ulaşma hızıdır. Bilginin gitgide daha önemli olmasındaki sebeplerin başında, bilginin toplanması, saklanması ve işlenmesinde teknolojik imkânların sayısının artmasıdır. Günümüzde ekonomik, politik ve sosyal örgütlerin yapısı daha da karmaşık bir hal almıştır. Bundan dolayı söz konusu örgütlerin yönetiminde ve denetiminde daha fazla bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin herhangi bir bankada bir günde muhasebe ile ilgili yüzbinlerce fiş kesilebilmektedir. Bunları analiz edip gerekli bilgiye ulaşmak karar vericiler açısından hayati bir önem taşır. Diğer bir ifadeyle bugün artık kaliteli bilgi, özellikle ekonomide en temel kaynak olarak

ortaya çıkmıştır ve birçok işletmenin temelini oluşturmaktadır. İşletmelerde bilgiyi üreten birimi olan Muhasebe Bilgi Sistemi; verileri, muhasebe bilgi kullanıcılarına, doğru ve güvenilir bilgi haline dönüştüren, rapor haline getiren ve gerektiğinde yeniden kullanmak için depolayan bir yapı veya bilgi üretim merkezidir. Muhasebe bilgi sistemlerinde ortaya çıkan bilgi, hem işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde hem de doğru karar alınabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Muhasebe Bilgi Sistemlerinde üretilen bilginin kaliteli olması bilgi kullanıcılarının doğru bilgilendirilmesini sağlayarak, isabetli kararlar almasına olanak tanımaktadır. Bu sayede hem ekonomik yönden israf önlenmekte hem de sisteme olan güven artmaktadır (Çankaya vd., 2019: 162).

Muhasebe bilgisinin kullanıcıları aşağıda maddeler halinde sıralanmış ve açıklanmıştır (Karasioğlu, 2016: 7);

- İşletme sahip ve yöneticileri, faaliyetlerini gerçekleştirirken amaçlarına ne ölçüde ulaştıklarını, alınan kararların etkin olup olmadığını bilmek isterler. Ekonomik ve teknolojik gelişmeler sonucu günümüzde işletme sahipleri ile yöneticileri ayrı kişilerden oluşmaktadır. Kurumsallaşma denilen olgu, işletmeyi daha profesyonel yönetme anlayışının bir gereğidir. Hem işletme sahibi hem de yönetici, işletmenin ekonomik faaliyetleri hakkında detaylı bilgiye ihtiyaç duyduklarında muhasebe verilerinden faydalanacaklardır.
- İşletmeye borç verenler, işletmeye kredi veren kuruluşlar olarak da isimlendirilen bu grup, işletmenin faaliyetleriyle yakından ilgilidir. Verilen kredinin ne ölçüde geri döneceğini, zamanlı tahsil edilip edilmeyeceğini anlamak için işletmece oluşturulan mali tablolardan faydalanmak durumundadır.
- İşletme çalışanları ve sendikalar, işletme çalışanlarının işletme ile olan bağları, ücretler ve diğer sosyal ilişkilerdir. Bağlılık olgusu işletmenin vereceği ücretin yanında işgörene sağladığı sosyal imkânlarla da alakalıdır. İşçiler, alacakları ücretlerin iyileştirilmesine yönelik isteklerini işletmenin mali tablolarından faydalanarak dile getirebilirler. Sendikalar da işçilerin haklarını korumak için işletmenin mali durumunu yakından takip ederler.
- Devlet, işletmelerin faaliyetleri sonucunda devlete sunacakları bilgiyle doğrudan ilgilidir. İşletme faaliyetleri sonucunda gelir gider ilişkisi sonucu ortaya çıkacak kâr, devletin üzerinden alacağı verginin hesaplanacağı rakamdır, diğer bir ifade ile mat rahattır. İşletmeler, faaliyetlerini gerçekleştirirken de devletin belirlediği düzen içinde kayıtlarını tutmak ve bunları düzenli olarak ilgili devlet birimlerine beyan etmek zorundadırlar. Böylece devlet, kontrol mekanizmasını da kullanarak vergi kaybını önlemeye çalışır.
- Yatırımcılar; tasarruf sahipleri sermaye piyasalarının düzenli çalıştığı ülkelerde işlem gören işletmelerin tahvil ve hisse senetlerini alarak yatırımda bulunurlar. Yatırımcıların böyle bir karar almalarına yardımcı olan veri kaynağı yine muhasebedir. İşletmelerin oluşturdukları mali tablolar sayesinde yatırımcılar bu tabloları inceleyerek ya da uzmanlar aracılığı ile yatırıma yönelirler. Uluslararası yatırımcıları da düşünürsek işletmelerin muhasebe verilerinin belirli bir düzenekte ve uluslararası standartlarda mali tablolarını oluşturması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Buna ilaveten çalışanların ücret artışları ve diğer sosyal haklarının korunması için yapılan toplu iş sözleşmeleri için sendikalar da muhasebe bilgilerinden yararlanır. Ayrıca işletmelerin toplum gözünde değeri ve önemi, işletmeden sosyal fayda bekleyen sosyal içerikli kuruluşlarla olan ilişkiler, işletmeye mal ve hizmet sağlayanlar vb. toplumun diğer kesimi de işletmenin muhasebe bilgi sisteminden yararlanmak ister. İşletmeyle ilgili karar vericiler, farklı amaçlar için farklı finansal bilgilere ihtiyaç duyarlar. TMS-Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, yukarıda sayılan bilgi kullanıcılarının genel olarak aşağıdaki kararlar için finansal bilgiye ihtiyaç duyacaklarını belirtmektedir (Bozdemir, 2016: 12);

- Sermayede payı temsil eden yatırımları satın almaya, elde tutmaya veya satmaya karar
- Yönetimin yeterliliğini ve sorumluluğunu değerlendirme
- İşletmenin, çalışanların ücret ve diğer menfaatlerini sağlayabilecek güçte olup olmadığını değerlendirme
- İşletmeye borç verilen fonların emniyette olup olmadığını belirleme
- Vergi politikalarını belirleme
- Dağıtılabilir kâr ve temettü tutarlarını belirleme
- Ulusal gelir istatistiklerini hazırlama ve kullanma
- İşletmelerin faaliyetlerini yasal açıdan düzenleme

Muhasebe bilgileri, çeşitli kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılamadığı sürece anlamsızdır. Bilgi kullanıcılarının, gruplarına göre, firma hakkında amaçlarına uygun olarak izledikleri temel göstergeler Tablo 1’de sunulmuştur (Nicoleta-Cornelia vd., 2012: 532; Dalkılıç, 2019: 9).

Tablo 1. Bilgi Kullanıcıların İzledikleri Temel Göstergeler Tablosu

Bilgi Kullanıcıları	Takip Edilen Finansal / Finansal Olmayan Göstergeler
Yatırımcılar	Kâr, Temettü Getirisi, Ekonomik Katma Değer, Fiyat/Kazanç Oranı, Piyasa Katma Değeri, Kurumsal Sürdürülebilirlik
Yönetim	Verimlilik Göstergeleri, Firma Performansını Değerlendirmek için Göstergeler, Kurumsal Sürdürülebilirlik
Bankalar/Finansal Kreditorler	İşletmenin Yükümlülüklerini Yerine Getirmesi, Likidite, Nakit Akış, Güven
Müşteriler	Ürün ve Hizmetlerin Kalitesi, Teslimat Koşulları, Sanal Müşteri Yardımcısı
Çalışanlar	Maaş ve Nakdi Olmayan Sosyal Yardımların Düzeyi, İş Güvencesi, Mesleki Görüşler, Çalışma Koşulları, Ahlaki Tatmin.
Devlet	Gecikmiş Ödemelerin Olmaması

Muhasebe bilgileri, onu kullanan kişinin karşılaştığı olay karşısında tedirginliğini azalttığı ve kullanıcıyı davranışlarından emin olmaya yönelttiği ölçüde etkin araçtır. Bu nitelikler, muhasebe bilgilerinin olduğu muhasebe sisteminin kalitesini ve uygunluğunu değerlendirmesinin yanı sıra belirli bir kullanım için sarf edilmesi gerekli çabayı vurgular. Bu etkinliğe ulaşması için muhasebe bilgilerinin kapsamı zorunlu olan uygunluk niteliği, açıklık niteliği, kişisel saplantılardan uzak olma niteliği ve sayılandırılabilir niteliği olmak üzere dört niteliği vardır (Karacan, 2009: 13).

Muhasebe, genel amaçlı finansal raporlarla, ilgili taraflara alacakları kararlarda kullanmak üzere faydalı finansal bilgiler sağlar. TMS- Finansal Raporlamaya ilişkin Kavramsal Çerçeve’ye göre kullanıcıya faydalı olması beklenen muhasebe bilgileri (finansal raporlar) aşağıdaki temel niteliksel özellikleri taşımaktadır (Lazol, 2018: 7);

3.1. Temel Niteliksel Özellikler

- İhtiyaca Uygunluk: İhtiyaca uygun finansal bilgi, kullanıcılar tarafından verilen kararları etkileme gücüne sahiptir. Finansal bilgi: tahminlerde kullanılabilir, teyit etme veya her iki özelliği birden taşıyorsa, verilen kararları etkileme gücüne sahiptir.
- Gerçeğe Uygun Şekilde Sunum: Finansal bilginin kullanıcılara faydalı olabilmesi için ilgili olayları gerçeğe uygun bir şekilde sunmalıdır. Gerçeğe uygun bir sunumun, tam anlamıyla sağlanabilmesi için sunum tam, tarafsız ve hatasız olmalıdır. Amaç, bu özellikleri mümkün olan en üst seviyeye çıkarmaktır.

3.2. Destekleyici Niteliksel Özellikler

- Karşılaştırılabilirlik: Raporlayan işletmeye ilişkin bilgilerin diğer işletmelere ilişkin benzer bilgilerle ve aynı işletmenin başka bir döneme ait benzer bilgileri ile karşılaştırılabilir ise daha faydalıdır.
- Doğrulanabilirlik: Farklı bilgi düzeyindeki bağımsız gözlemcilerin belirli bir açıklamanın gerçeğe uygun sunulduğu konusunda görüş birliğinin varabilmeleridir.
- Zamanında Sunum: Bilginin, karar verenler açısından kararları etkileyebileceği zamanda sunulması gerekir.
- Anlaşılabilirlik: Bilginin açık ve öz olarak sınıflandırılması, tanımlanması ve sunulması gerekir. Finansal raporlar, işletme faaliyetleri ve ekonomik faaliyetler hakkında makul seviyede bilgisi olan, bilgileri dikkatle gözden geçiren ve analiz eden kullanıcılar için anlaşılabilir olmalıdır.

Finansal tablolar ile elde edilen verilerin gerçekçi olarak hazırlanması muhasebe bilgisinin kaliteli olmasına neden olmaktadır. Finansal tabloların güvenilirliği, muhasebe ana ilkelerine ve kurallarına uygunluğu, muhasebenin ve işletme içi kontrollerin etkin olarak kullanılması, finansal tabloların bağımsız bir denetim sürecinden geçirilmesi gibi faktörlerin uygulanmasıyla elde edilebilir. Ancak faaliyette bulunan ülkeye özgü bazı uygulamalar uluslararası boyut kazanmaması nedeniyle finansal tablo güvenilirliğini azaltabilmektedir. Ayrıca T.C. Maliye Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi kurumların çıkardıkları tebliğlerin finansal raporlamada çok başlılığa neden olduğu ifade edilmektedir. Buna ek olarak Türkiye’deki kayıt dışı ekonominin varlığının ve büyüklüğünün, işletmelerinin ancak kayıt altına alınmış olan değerlerini raporladıkları ve finansal tablolarının kayıt dışı işlemleri asla yansıtmamasından dolayı finansal tablo kullanıcılarının güven algısını olumsuz yönde etkilediği ve bunun güvenilirliği azaltacağı ifade edilebilir (Karahan, 2020: 4671).

Muhasebe bilgi kalitesinin gözlemlenmesi ve ölçümü oldukça zordur. Muhasebe bilgi kalitesinin ölçümü için genel kabul görmüş bir yaklaşım yoktur. Bununla birlikte muhasebe bilgi kalitesi süreklilik, muhafazakarlık, kazanç yönetimi, şeffaflık, açıklama düzeyi, muhasebe rakamlarının hisse senedi performansı ile ilişkisi ve şirketlerin raporladığı piyasa değerleri gibi özelliklere dayalı olarak ölçülebilir (Moura vd., 2017: 322).

İşletmelerde muhasebe faaliyetleri pek çok unsurun etkisi altında olduğundan bu unsurların çeşitliliği muhasebe bilgi kalitesinin değişmesine neden olmaktadır. Muhasebe bilgi kalitesini etkileyen bu unsurları üç ana başlık halinde sıralamak mümkündür. Bunlar (Gücenme Gençoğlu ve Ertan, 2012: 3);

- Muhasebe Uygulamalarındaki Farklılıklar
- Ülkelerarası Farklılıklar
- İşletmelere Özgü Faktörler

4. LİTERATÜR

Muhasebe bilgi kalitesine ilişkin olarak ulusal ve uluslararası çalışmalardan bir kısmı aşağıda sıralanmıştır.

Zhai ve Wang (2016) çalışmalarında muhasebe bilgisi kalitesi ile sermaye yatırımı seçimi arasındaki ilişkiyi muhasebe bilgisinin yönetim işlevi perspektifinden incelemişlerdir. Sermaye yatırımı seçimini, faaliyet gelirindeki büyümenin korelasyonu olarak ölçen bu çalışma, işletmelerin ana faaliyet konularına odaklanıp odaklanmadıklarını ve ne ölçüde odaklandıklarını ortaya koymuştur. Sonuçlar, halka açık şirketlerin muhasebe bilgilerinin kalitesi ne kadar yüksekse, bu korelasyonun o kadar güçlü olduğunu göstermektedir. Bulgular, muhasebe bilgi kalitesinin, kurumsal yönetimin işleyişini tamamlayan ve güçlendiren sermaye yatırımı seçimini optimize edebileceğini vurgulamaktadır. Bu nedenle, düzenleyiciler, borsada işlem gören firmaların davranışlarını denetleme, muhasebe bilgilerinin yönetim işlevlerini iyileştirme ve sermaye tahsisinin verimliliğini artırma konusunda piyasanın gücüne daha fazla dikkat etmelidir.

Akeju ve Babatunde (2017: s.3751-3752) Nijerya'da kurumsal yönetim ve finansal raporlama kalitesi üzerine yaptıkları çalışmada Nijerya'da faaliyet gösteren 40 işletmenin 2015-2016 yılı verilerini kullanmışlardır. Araştırmada kurumsal yönetimin ölçülebilir göstergeleri olarak, yönetim kurulu bağımsızlığı, yönetim kurulu özellikleri, büyüklüğü ve denetim kurulu üye sayısı seçilmiştir. Araştırma bulgularına göre, kurumsal yönetim ile finansal raporlama kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğu ve kurumsal yönetimin finansal raporlama kalitesini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Palazuelos vd. (2018), İspanya'da kredi görevlilerinin muhasebe bilgi kalitesi (AIQ) algısı ve KOBİ'lerin güvenilirliği ile KOBİ'lere kredi verme konusunda daha istekli olup olmadıklarını incelemişlerdir. İspanya'da denetlenen ve denetlenmeyen firmalarla ilgili olarak yanıt vermeleri istenen 471 banka kredi görevlisiyle yapılan anket sayesinde ampirik kanıtlar elde edilmiştir. Yapısal Eşitlik Modellemesi yaklaşımı kullanılarak elde edilen sonuçlar, kredi yetkililerinin KOBİ'lerin krediye erişimini kolaylaştırma isteklerinin, muhasebe bilgilerinin kalitesine ilişkin genel algılarından, KOBİ'lerin sadece denetlenmesi durumunda olumlu etkilendiğini göstermiştir. Denetlenmemiş işletmeler söz konusu olduğunda ise, muhasebe bilgi kalitesi, kredi verme kararında doğrudan bir rol oynamamaktadır, ancak güven oluşumu noktasında önem arz etmektedir.

Hao vd. (2018) çalışmalarında muhasebe kalitesinin kurumsal özelliklerden etkilendiğine dair önemli kanıtlar sunmakta ve devlet müdahalesinin muhasebe kalitesi üzerindeki olumsuz etkisini anlamının önemini vurgulamaktadırlar. Çalışmanın örneklemini Çin Borsası'nda 2004-2010 yılları arasında faaliyet gösteren işletmeler oluşturmaktadır. Çalışmanın sonuçların a göre kurtarma fonlarının düşük kaliteli finansal bilgiye neden olduğu, hükümet müdahalesinin muhasebe bilgi kalitesini olumsuz etkilediği ve bunun da kaynakların optimal olmayan tahsisini daha da teşvik edebileceği vurgulanmıştır.

Çankaya vd. (2019) Karadeniz Bölgesi'ndeki SMMM odalarına kayıtlı muhasebe meslek mensupları ve akademisyenlerin muhasebe bilgi kalitesi konusuna bakış açılarını ve muhasebe bilgi kalitesi boyutlarını incelemişlerdir. Çalışmada Karadeniz Bölgesi'ndeki SMMM ve akademisyenden oluşan toplam 367 kişiye anket uygulanarak muhasebe bilgi kalitesi bilgileri toplanmıştır. Elde edilen bilgiler t Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Muhasebe bilgi kalitesi hakkındaki yargıda eğitim düzeyi, tecrübe ve TFRS eğitiminin farklılık yarattığı bulunmuştur.

Binh vd. (2020) çalışmalarında Vietnam'da faaliyet gösteren KOBİ'lere ait muhasebeci becerilerinin muhasebe bilgi sistemlerinin kalitesi üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Muhasebe bilgi sistemi kalitesi, sistem kalitesi, bilgi kalitesi ve faydasını içeren çok boyutlu bir ölçekle ölçülmüştür. Çalışmada Yapısal

Eşitlik Modeli kullanılmıştır. Sonuçlara göre muhasebeci beceri ve yetenekleri ile muhasebe bilgi sistemi bileşenleri arasında çok güçlü bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Karahan (2020) turizm işletmeleri açısından fiyatlandırmanın önemi ve muhasebe bilgi kalitesi ile ilişkisini incelediği çalışmasının sonucunda, pazarlama politikalarından fiyatlandırma stratejileri ile muhasebe bilgi kalitesinin birbirinden etkilendiğini ve bir bütün olarak ele alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Lin vd. (2020) CEO özelliklerinin muhasebe bilgisi kalitesi üzerindeki etkisinin araştırmak için bir aracı değişken etki modeli geliştirmişlerdir. Çalışmada 2012-2017 yılları arasında Shenzhen Menkul Kıymetler Borsası'nda faaliyet gösteren firmaların verileri kullanılmış kontrol değişkeni olarak sermaye yapısı alınmıştır. Bulgulara göre, kadın CEO'lar ve CEO'ların eğitim seviyesi muhasebe bilgi kalitesini olumsuz etkilerken, CEO'nun ücret seviyesi ile CEO ve yönetim kurulu başkanı arasındaki ayrım olumlu yönde etkilemiştir.

Setyaningsih vd. (2021) çalışmalarında Endonezya'da yer alan bakanlık ve kurumların muhasebe birimlerinde görev yapan 51 çalışana uyguladıkları anket yöntemini kullanmışlardır. Verilerin analizinde Lisrel 8.80 programı kullanılarak yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Sonuçlar, muhasebe bilgi sistemi uygulamasının finansal raporlamanın kalitesi aracılığıyla kurumsal performans üzerinde önemli ve pozitif etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Mirbargkar vd. (2021) çalışmalarında, finansal tabloların karşılaştırılabilirliği ile nakit tutma arasındaki ilişkide muhasebe bilgi kalitesinin aracılık etkisini araştırmayı amaçlamışlardır. Bu nedenle çalışmada, 2013-2017 yılları arasında Tahran Borsası'nda işlem gören ve finansal olmayan 90 firmaya ait veriler kullanılmıştır. Çalışmada yöntem olarak panel veri analizi ile doğrusal regresyon modelleri kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, finansal tablo karşılaştırılabilirliğinin zayıf muhasebe bilgilerini azalttığı belirtilmiştir. Ayrıca zayıf muhasebe bilgilerinin nakit tutma oranını artırmaktadır. Dahası, modele muhasebe bilgi kalitesi (aracı değişken) eklendiğinde, finansal tablo karşılaştırılabilirliği ile nakit tutma arasında da anlamlı bir ilişki ortaya çıkmaktadır bu da karşılaştırılabilirliği ifade eden muhasebe bilgi kalitesini artırır ve nakit tutmayı dolaylı ve önemli ölçüde azaltmaktadır.

Putri vd. (2021) örgüt kültürü, örgütsel bağlılık, iç kontrol, muhasebe bilgi sistemlerinin kalitesi ve liderlik biçiminin muhasebe bilgisi kalitesi üzerindeki etkilerini belirlemek için yaptıkları çalışmalarında üniversite finansmanı ile ilgilenen 202 kişiden oluşan bir örnekleme analiz etmişler ve birincil veriler ile amaçlı örnekleme yöntemini kullanmışlardır. Kullanılan araştırma yöntemi, çoklu regresyon yöntemlerinin kullanıldığı nicel bir analizdir. Çalışmanın sonuçlarına göre örgüt kültürü, iç kontrol ve muhasebe bilgi sistemlerinin kalitesi, muhasebe bilgisi kalitesi üzerinde olumlu ve önemli bir etkiye sahiptir.

Aurmai ve Abdul Halim (2021) Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) 17 "Sigorta Sözleşmeleri" standardının aktüeryal muhasebe bilgi kalitesi üzerinde rolü olup olmadığını araştırmışlardır. Sonuç olarak sigorta şirketlerinin karşılaşacağı en zor zorluklar olarak kabul edilen, sigorta şirketlerinin gelecekteki risklerinin değerlendirilmesinde ve sigorta fiyatlandırmasının farklı şekillerde belirlenmesinde önemli bir rol oynadığını vurgulanmıştır.

Hidayat ve Murdujiwono çalışmalarında düzenleyici değişkenler olarak denetçi uzmanlığı ile muhasebe bilgi kalitesini kullanmışlar ve bunların yatırım verimliliği üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmada Endonezya Borsası'nda faaliyet gösteren üretici firmaların verileri kullanılarak 88 adet gözlem sayısına ulaşılmıştır. Çalışmada yöntem olarak çoklu doğrusal regresyon modeli kullanılmıştır. Sonuçlara göre, yüksek kaliteli muhasebe bilgisine sahip firmaların, aşırı yatırım seviyesini azaltabildiğini ortaya koyulmuştur. Ayrıca denetim uzmanlığı ile kaliteli muhasebe bilgisinin daha verimli yatırım kararları ile ilişkilendirilebileceği belirtilmiştir.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Muhasebe bilgilerinin işletme içi ve dışı olmak üzere birçok kullanıcısı vardır. Muhasebe bilgi sistemlerinin amacı, bilgileri tüm kullanıcılarının beklentileri karşılayabilecek düzeyde ve kalitede üretmek ve kullanıcıların hizmetine sunulmak üzere, şeffaf finansal raporlama ortamının sağlanmasıdır. Muhasebe bilgi kalitesini ölçmek oldukça zordur ve bu durumun farklı sebepleri bulunmaktadır. Bu zorluklardan en önemlisi ise, muhasebe bilgi kullanıcılarının işletme içi ve dışında farklı amaçlar doğrultusunda bulunan kişi veya gruplardan oluşmasıdır. Buradan hareketle kalite ölçeklerinin standartlaştırılması oldukça zorlaşmaktadır denilebilir.

Bu çalışmada muhasebe bilgi kalitesine ilişkin bir literatür değerlendirmesi yapılmıştır. Bu çalışmalarda işletmelere özgü faktörlerin muhasebe bilgilerinin kalitesi üzerindeki etkilerine ilişkin teorik yaklaşımlar ve ampirik sonuçlar arasında bir görüş birliğinin mevcut olmadığı görülmüştür. Söz konusu çalışmalarda, muhasebe bilgi kalitesi farklı yönleri ile ele alınarak, farklı örneklemeler kullanılarak ve farklı dönemler açısından incelenmiştir. İşletmeler tarafından açıklanan muhasebe bilgileri eğer gerçeği yansıtıyor ve yüksek kalitede ise kullanıcıların sağlıklı kararlar almasını kolaylaştırmaktadır. Bu sebeple, iç ve dış bilgi kullanıcıları muhasebe bilgilerinin kalitesiyle ilgilenmektedir. İç bilgi kullanıcıları olan yönetim ve işletme sahipleri, işletmenin amaçlarına ulaşp ulaşmadığının tespit edilmesi amacıyla, işletme performansı hakkında bilgi almak isterler. Öte yandan işletmeye yatırım yapmayı düşünen yatırımcılar ve borç veren kurumlarda (banka vb.) yine muhasebe bilgisi ile ilgilenmektedirler. TMS-Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve’de muhasebe bilgi sistemlerinde üretilen bilgilerin niteliksel özellikleri anlaşılır, ihtiyaca uygun, güvenilir ve karşılaştırılabilir olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akeju, J.B. ve Babatunde, A.A. (2017). Corporate Governance And Financial Reporting Quality in Nigeria. *International Journal of Information Research and Rewiev*, 4 (2), 3749-3753.
- Alagöz A., Öge S.ve Koçyiğit N. (2013). Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetmelik Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 27-40.
- Aormaih Y, H.; Abdul Halim, S, Q (2021) The Quality Of Actuarial Accounting Information Under Adopting IFRS17 “Insurance Contracts”. *Review of International Geographical Education (RIGEO)*, 11(5), 3935 3950.
- Atabey, N.A., Parlakkaya, R. ve Alagöz, A. (2021). Genel Muhasebe (Dönem Sonu İşlemleri). Konya: Atlas Kitabevi.
- Atmaca M. ve Akar E. (2016). İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliğinin Değerlendirilmesi Üzerine Çanakkale İlinde Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1), 146-164.
- Bozdemir, E. (2016). Genel Muhasebe Uygulamaları (Tekdüzen ve Muhasebe Standartları ile Uyumlu). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çankaya, F., Karakaya, A., ve Keleş, N. (2019). Muhasebe Bilgi Kalitesinin Boyutlarının İncelenmesi: Bir Uygulama. *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 8(16), 161-182.
- Dalkılıç, E. (2019). Muhasebe Bilgi Kalitesinin Firma Performansı Ve Firma Değeri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kayseri.
- Demir, B. (2010). Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (48), 142-153.
- Gücenme Gençoğlu, Ü. ve Ertan, Y. (2012). Muhasebe Kalitesini Etkileyen Faktörler ve Türkiye’deki Durum. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (53), 1-24
- Hao, Q., Shi, X. ve Bu D. (2018) The Chinese stimulus program from 2008 to 2010 and accounting information quality. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 33, 64-78.
- Hidayat, S, B, D; Mardijuwono, A, W. (2021) The Effect of Accounting Information Quality on Investment Efficiency with Auditor Specialization as Moderating Variables. *Review of International Geographical Education (RIGEO)*, 11(4), 320-329.
- Karacan, S. (2009). Muhasebede Dönem Sonu İşlemleri. Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- Karahan, M. (2020). Turizm İşletmelerinde Fiyatlandırma Stratejileri ve Muhasebe Bilgi Kalitesi İlişkisi. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(26), 4665-4685.
- Karasioğlu, F. (2016). Finansal Muhasebe, Dönem Sonu İşlemleri, TMS/TFRS Uygulamalı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lazol, İ. (2018). Genel Muhasebe. Bursa: Ekin Yayınevi.

- Lin, P., Lin, B., ve Lei, F. (2019). Influence of CEO Characteristics On Accounting Information Disclosure Quality—Based On The Mediating Effect Of Capital Structure. *Emerging Markets Finance and Trade*, 56(8), 1781– 1803.
- Mirbargkar, S.M., Shahriyari, S. ve Lotfi F. (2021). The Mediating Role Of Accounting Information Quality on The Relationship Between Comparability Of Financial Statements And Cash Holdings: Evidence From Selected Iranian Companies. *Revista Gestão & Tecnologia*, 21(2), 07-30.
- Moura, G.D., Zanchi, M., Mazzioni, S., Macedo, F., Kruger, S. (2017). Determinants of Accounting Information Quality In Large Publicly-Held Companies Listed on BM&FBOVESPA. *Journal of Education and Researc in Accounting*, 11(3), 322-338.
- Nicoleta-Cornelia, B. S., Sorina-Geanina, M. S., Mihaela, C. D. and Rodica, D. G. (2012). Accounting and Extra-Accounting Information-Valences in Meeting the Financial Analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 62, 531-535.
- Özdemir S.ve Köroğlu Ç.(2017). Küresel Finansal Krizlerin Muhasebe Bilgi Sistemi Temelli Nedenleri Bağlamında Kurumsal Yönetim ve Şeffaflık Kavramının Önemi. *Social Sciences Studies Journal (SSS Journal)*, 3(5), 464-476.
- Palazuelos, E., Crespo, Á.H. ve del Corte, J.M. (2018). Accounting Information Quality And Trust As Determinants Of Credit Granting To Smes: The Role Of External Audit. *Small Bus Econ* 51, 861–877.
- Putri, M.A.E., Susetyo, D., Saftiana, Y.(2021). Quality Determinant Of Accounting Information For Private Universities . *Journal of Economic Development, Environment and People*, 8(2), 65-75.
- Setyaningsih, S. D., Mulyani, S., Akbar, B., & Farida, I. (2021). Quality And Efficiency Of Accounting Information Systems. *Utopía Y Praxis Latinoamericana: Revista Internacional De Filosofía Iberoamericana Y Teoría Social*, 26(2), 323-337.
- Sevilengül, O. (2011). Genel Muhasebe. Ankara:Gazi Kitapevi.
- Thanh Binh, V.T., Tran, N.-M., Thanh, D. M. ve Hong Nga, N. T. (2020). Impact of Accountant Resource on Quality of Accounting Information System: Evidence from Vietnamese Small and Medium Enterprises . *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives* 9, 1-14.
- Xu, H., Koronios, A. ve Brown N.(2002). Managing Data Quality in Accounting Information System. L. A. Joia (Ed), *IT Based Management-Challenges and Solutions içinde (277-299.ss.)*. Hershey, USA: Idea Group Publishing.
- Yıldız A. ve Ceran Y. (2018). Otel Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sistemi ve Pazarlama Bilgi Sisteminden Yararlanılarak Stratejik Pazarlama Kararlarının Alınması: X Otel İşletmesinde Bir Uygulama. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 112-129
- Zhai, J. ve Wang, Y. (2016). Accounting information quality, governance efficiency and capital investment choice. *China Journal of Accounting Research*, 9(4), 251-266.